

Muistiinpanoja metsänpeitosta

Syyskuu

Muutin nimeni ja piirsin tuhansilla ja taas tuhansilla jalanjäljillä uuden polun vanhan korvaajaksi. En tiedä miten, mutta se löysi tiensä takaisin. Kotoisa melankolia. Se on pesiytynyt minuun taas. Yritän tehdä sille selväksi, että se on täällä vain väliaikaisesti, kutsumattomana vieraana. Se ei ole kuulevinaankaan. Se kiertelee huoneissa, levittelee pölyä kirjahyllyyn, maalaa huonekasvien lehdet ruskealla ja kynsii ikkunalaudasta lohkeilevaa maalia.

Olin jo unohtanut millaista sen seurassa on, miten yritän kuulostella sen kulloistakin olinpaikkaa ja kiertää sen kaukaa, turhaan. Sen jälkiä on kaikkialla, pihkaisentuoreita ja niin patinoituneita, ettei niitä enää erota ympäristöstään. Sellaisia, joiden ajattelen kuuluvan sinne, minuun.

Kuljen sen perässä, kun se kantaa tuomisiaan ympäri taloa. Tapettien köynnökset kietovat kärhensä tauluihin, joita se ripustaa seiniin jääneisiin nauloihin. Se muistaa niiden paikat, ne peittävät tapetissa olleet vaaleat suorakulmaiset arvet täydellisesti. Katseeni kulkee tiukasti edelläni lattiassa, jotta en näkisi, mitä se on kasannut nurkkiin ja pöydänkulmille.

Se sulkee ikkunat valittaen vedosta, vaikka lukemattomia kertoja keuhkoissa kiertänyt ilma nojaa jo uupuneena seiniin. Se ei tahdo haavikon äänen kantautuvan sisälle taloon. Havina muistuttaa sitä kirjan sivuista. Se tietää, mihin ne pystyvät.

Se vääntää patterit täysille ja työntää kamiinan pellit kiinni hieman liian aikaisin. Vedän yhä syvempään henkeä, mutta ilma on raskasta, täynnä savua ja häkää. Sen ripustamista tunkkaisenmakuisista verhoista varisee tomua lattialle. Se ei leijaile ilmassa, tömähtää vain alas ja kasautuu kynnyksien vierille ja villasukkien rei'istä sisään hiertämään. Yritin lähteä, mutta viime yönä se piilotti avaimen.

Marraskuu

Työnnän lumppupaperit, maalit ja siveltimet alas tuvan penkiltä ja istun kyyryyn ikkunan ääreen. Selkää pitkin valuu tuulenpesä. Sormet harovat siellä tutkivasti, mutteivät pääse eteenpäin sen paremmin kuin minäkään. Revin hiukset kolmeen osaan. Taistelen ryteikön näennäiseen järjestykseen ja letitän sen olkapäälle. Noin. Nyt pärjään vielä pari päivää ilman harjaa tai peseytymistä. ”Pari päivää,” se toistaa suu ivaan venyneenä. Käänän katseen ikkunaan, sormet hakeutuvat pyörittämään paidan helmaa niin kuin lapsena, ympäri ympäri ympäri, kunnes sormi kalpenee tunnottomaksi.

Katselemme ikkunasta ensilunta, joka leijailee maahan pilkkaavasti, kevyesti kikatellen. Se painaa kätensä raskaasti hartioilleni. Nyt olemme lopullisesti loukussa, se ja minä. Tiedämme sen molemmat. Lumi kietoo meidät vaippaansa, neuloo martaisilla sormillaan meidät yhteen, nurjaa silmukkaa talventäkkiin. Se katselee ulos, mutisee jotain ainaoikeasta ja saa minut tyrskimään. Kuljemme iltaisin sen polkuja pitkin huoneita. Se esittelee tekemiään muutoksia ja minä katselen vastahakoisesti, mutten voi kääntää katsettani poiskaan. Tunnistan ja muistan, muistan kyllä. Se katselee minua tutkivasti, mielissään. Yritän karata siltä mummin nojatuoliin piiloon. Tässä hän aina istui, hieroi luisevia reisiään ja kertoili oman mumminsa tarinoita pitämyspuista ja elättikäärmeistä, ohjeisti, miten metsänpeitosta pääsee takaisin ihmisten maailmaan.

On pimeää kun herään. Siristän silmiäni kaappikellon suuntaan. Se näyttää viittä, niin kuin aina. Yhtä harmaata täällä on, oli kello mitä tahansa. Lempeän välinpitämätön kuu tuijottaa välillä sisään ikkunasta. Se helpottaa. Kuu ja minä ja melankolia, eikä kukaan välitä kenestäkään.

Tammikuu

Joku raappii etuovella, lapioi jo pakkautunutta lunta ovelle vievältä tieltä. Riipii ja raastaa kinoksia ja rähisee niin että ikkunat helisevät. Äiti. Käännän kylkeä. Huomaan sen liikkuvan huoneen nurkassa. Se on huolissaan minusta, tulee ja nyhtää peittoa ylemmäs korviini, piilottaa sängyn pohjalle. Yrittää suojella. Äiti työntyy pian sisään ja riipii ja raastaa ja rähisee kun ei saa minua muovattua. Minä en ole lunta, muovailtavaa, hallittavaa ja kevään tullen pois sulavaa. Minä olen Grönlannin meren jäävuori, kyljellään lelluva, vain pieni osa näkyvissä, jää täynnä jälkiä ikaikaisista ajoista. Äiti ei kuuntele, ei usko.

Äiti reuhtoo tavaroita paikasta toiseen, puhkuu ja kolistelee astioita. Ei hidasta tahtiaan, mutta pehmentää äänensä. Ääni yrittää houkutella luokseen, seireeninomaisesti kuljettaa sängystä upottavaan syliin. Se värähtää, huolestuu äidin houkutteluista. Se painaa minua alas, vetää selän ja patjan väliin kasvattamistaan rihmastoista. Osa narahtaa napsahtaen rikki, mutta se saa tahtonsa läpi. Juurrun syvemmälle vällyjen väliin, vedän peiton jalkojen alle niin kuin lapsena, suojaan pelottavalta tuntemattomalta. Äiti katsoo, suu napsahtaa kiinni. Vedän peiton kasvojen eteen.

Pyörremyrsky äiti jättää jälkeensä järjestystä. Entropia vähenee. Äiti kaataa yöpöydän puurokulhoon kasvaneen metsän kompostiin. Sen puut olivat minulle tuttuja ja rakkaita. Äiti kaivaa lopulta puhelimenkin esiin vaatekinosten alta, herisyttää sitä minulle, iskee sen suurieleisesti johdon päähän latautumaan. Pumpulipuheeseen tulee säröjä, se alkaa kuulostaa tutummalta, aidommalta, äidimmältä. Istuudun sängylle peittoon kietoutuneena ja katselen, kun äiti vilahtelee huoneesta toiseen.

Maaliskuu

Ulkona puiden tiputtamien lumipaakkujen jättämät rokonarvet täplittävät hangen ennen niin neitseellistä pintaa. Valo lisääntyy ja viertää minusta viimeisimmätkin voimat. Se painaa minua entistä syvemmälle patjaan, kuin yrittäisi hukuttaa. Yritän päästä ylös. Muistelen polkuja, joita kuljin ennen kuin se tuli takaisin. Ne tuntuvat vierailta, jonkun muun astumilta. Muistoni niistä ovat tyhjiä, sängyn alle pölyyn hautautuneita karkkipapereita, joiden makua en pysty enää palauttamaan mieleeni. On vain tölkkejä täynnä hyhmäistä, loskanmakuista hernekeittoa.

Toukokuu

Istun kuistilla. Juon teetä isän kanssa, lähellä ikkunaa, jotta se pystyy pitämään minua silmällä. Se ei halua minun lähtevän kauas. Turhaan huolehtii, minulla ei ole mitään halua lähteä. Äiti päivitti tietokoneeni ja varasi ajan minun pankkitunnuksillani, mutta se meni kuulemma elokuulle. Siihen on pitkä aika, sen ehtii peruuttamaan sitten lähempänä. Tunnen sen tuijotuksen ikkunan takaa. Isä ei siitä välitä, hänen kasvoiltaan paistaa voitonriemu. Hänelle kuisti edustaa irtautumista siitä, mikä tuijottaa tuvan ikkunasta kuistille. Hänelle kuisti on ulkoilmaa ja lähtöjä ja auringonpaistetta. Minä tiedän paremmin. Kuisti on vain näennäisesti erillinen. Se on kivijalkaa myöten rakennettu kiinni taloon.

Illalla se menee yllättäen aikaisin nukkumaan. Yö on minun omani, niin kuin ennen. Kaivan isän sitoman muistikirjan työpöydän laatikosta. Sanat irtoavat paperille tahmeasti. Sormenpäät tuoksuvat pihkalta. Silti, silti! Sanat tulevat. Jätän kirjan esille, jotta voin jatkaa sitä myöhemmin.

Se herää minua ennen, siirtää muistikirjan takan viereen. Pihkaiset kirjaimet leviävät takan lämmössä niin, ettei niistä aamun tullen saa enää selvää.

Kesäkuu

Tasaisesti sihtautuva sadesumu peittää talon ja pihamaan ja kaiken mitä sen takana onkaan. Tuttavallisen kulahtanut harmaus levittäytyy syrjimättä kaikkialle. Pidän siitä enemmän kuin raa'asta auringonpaisteesta ja armottomasti kurittavasta helteestä. Niitä ei pääse mitenkään piiloon, ne kirkuvat olemassaoloaan herkeämättä korvanjuuressa.

Isä ja äiti houkuttelevat kanssaan mökille. Isä vitsailee ettei minun asuinmukavuuteni vähenisi, vaikka mökille lähtisinkin. Isän silmät rypistyvät naurusta, eivätkä rypyt oikene enää niin kuin aiemmin. Yritän silittää niitä suoriksi, isän silmät kostuvat. Se jolkottaa isän takana seinänviertä, vedän käteni pois. Isä kakistelee kurkkuaan. Äiti nousee ja lähtee kaivelemaan tuvan kaappeja teen toivossa, se seuraa äitiä huoneesta. Isä ei luovuta, maisemanvaihdos tekisi kuulemma hyvää. Isä ei näe, missä ongelma oikeasti on. Maisema voi ympäriltäni muuttua, mutta minä pysyn samana sen keskellä. Muistelen tarinoita, joita mummi kertoi, uudelleen ja uudelleen. Metsänpeitosta vapautuu katsomalla juurakosta tai jalkojen välistä. Mistä minun sitten pitäisi katsoa?

Heinäkuu

Esiäidit katselevat hyväksyvästi, kun nykyaika varisee mökillä äidin yltä ja esiin kuoriutuu kunnon emäntä. Sitkeä, niin kuin aina, mutta nöyrä. Tietää paikkansa, ei haaveile tutkijankammiostaan, ei täällä. Isä taasen monistuu. Yksi heistä korjaa huussin porrasta, toinen tervaa laituria, kolmas hakkaa halkoja, neljäs möyrii saunan sokkelin alla, viides lähtee aamunkoitteessa metsään ja palaa vasta illalliselle mukanaan tuokkosittain mustikoita, variksenmarjoja ja lillukoita, ahomansikoita heinässä. Äiti ja isät yrittävät vuoroin saada minua mukaansa ja vuoroin antavat tilaa. Mutta annetulla tilalla on ehtonsa, se vaatii tervehtymistä, sitkeytymistä, nöyrytymistä, monistumista. Minä vain olen ja pysyn, yhtenä ja samana.

Takkuiset hieskoivut roikottavat kaksihaaraisia päitään rantaviivan ylitse. Kallio on vielä lämmin, vaikka aurinko on jo vajoamassa horisonttiin. Se kyyhöttää hieman kauempana, kalliolla seisovan siirtolohkareen varjossa. Näen sen luimistelevan silmäkulmastani, mutta muuten näkökentän täyttää auringonlasku. Se jupisee auringonlaskun värien johtuvan ilman epäpuhtauksista. Isä oli jättänyt akvarellivärinsä tuvan pöydälle, muka huolimattomuuttaan. Istun kalliolla ja sekoitan mielessäni auringonlaskun sävyjä, aina aavistus lisää karmiininpunaista, kunnes ympäröivä metsä muuttuu pimeydeksi. On kuin puut olisivat yksissä tuumin päättäneet kääntyä pois päin. Se ilmestyy siirtolohkareen luota, ojentaa käpälänsä ja ohjaa minut takaisin mökkiin.

Elokuu

Istun terveyskeskuksen odotusaulassa. Aurinko hajoaa niskan takaa ikkunaan, josta joku on puoliksi pyyhkinyt rasvaisen päänjäljen. Vastapäisen tuolin ylitse levittäytyvä vapautuneesti yskiskelevä rouva pälyilee minua rollaattorinsa takaa. Joku hakee rouvan pois. Kulman takaa ilmestyvät minua etsivät, myötätunnosta nuupahtaneet silmät. Nousen ja seuraan pehmeitä askelia huoneeseen.

- Miten aamusi on tähän asti sujunut, kysyy surusilmäinen täti. Vaihdan asentoa, tekonahkainen tuoli parahtaa. Voisinpa nostaa jalat alleni. Etsin pakotietä katseen alta. Joku on vetänyt ikkunan eteen verhot, viereisen seinän taulu johdattaa vain siististi parturoidun puutarhan poikki imelänromanttiselle puutarhamajalle. Avaan suuni, mietin, mitä kertoisin. Jokin olento vie ihmisen metsänpeittoon, ei hän pysty liikkumaan, ei puhumaan, eivät etsijät näe häntä, niin mummi sanoi. Aamuissani ei ole mitään ihmeellistä. En kai ole täällä puhumassa aamutoimistani, minun aamuissani ei ole mitään, minulla ei ole mitään kerrottavaa.

Avaan suuni sanoakseni tämän, mutta sanat pakenevat minulta mitään kysymättä, täyttävät pienen huoneen piripintaan, levittäytyvät täysin estottomasti surumielisten silmien eteen. Niitä kuohuu lisää ja lisää, ne törmäilevät toisiinsa ja avaavat aina vain uusia uomia. Tuijotan niitä kauhuissani, ne vellovat edessäni vaahtopäisenä merenä. Täti asettaa silmälasit silmilleen, kuin nähdäkseen sanani paremmin. Se sanoisi tätiä isoksi pahaksi sudeksi, mutta sen ääni on täällä omituisen vaimea. Täti ei huku sanoihin, ei syö minua, ei vaikuta edes yllättyneen, alkaa vain viikata sanamerta aalto aalloilta järjestykseen. Hän antaa sen minulle sana kerrallaan takaisin, selkeänä ja siistinä. Varmistaa ensin, että kaikki on oikein. Välillä täti viikkaa ne väärin, minä korjaan. Täti kokeilee, kunnes löydän oikean tavan. Meri tyyntyy ympäriltämme, surulliset silmät hymyilevät. Minä huomaan hymyileväni takaisin.

Aika loppuu. Täti kirjoittaa uuden ajan parin viikon päähän, nousee ja ohjaa minut ulos huoneesta. Hän painaa mennessään kätensä hartialleni, mutta kosketus ei paina minua alas, tuntuu vain nostavan ylemmäs. Kotimatalla en käänny kotiin vievälle tielle. Kierrän metsän kautta.

Tammikuu

Se tyhjentää kirjahyllyä yksi kerrallaan kamiinaan. Venäläiset mahtipontiset järkäleet, ohuet, hiirenkorvaiset runoteokset, mummita jääneet Valitut palat ja tietokirjasarjat. Brontët, niin Anne, Charlotte kuin Emilykin. Dekkarit, tenttikirjat, käsityöoppaat. Muistikirjat. Ei aakkosjärjestyksessä, se ei tee mitään järjestyksessä, vaan sieltä täältä heitellen.

Se kiertelee huoneissa. Huonekasvit on äiti heittänyt pois jo kuukausia sitten. Ikkunalaudat on kynsitty paljaaksi. Se työntää kamiinan pellit kiinni hieman liian aikaisin, sanat sen sisällä vielä nytkivät kuolonkoreissaan. Vedän yhä syvempään henkeä, mutta ilma on raskasta, täynnä savua ja häkää. Se ei leijaile kauaa ilmassa, tömähtää vain alas ja kasautuu. Kasautuu kaikkialle. Villasukkien sisällä varpaat ovat hiertyneet rikki.

Kun heräsin, en aamulla, vaan keskellä päivää, tuvan pöydällä kimmelsi avain.